

Bevaring av verdifull natur i Vestland: Oppdrag supplerande vern

Foto: Magnus Johan Steinsvåg, Tore Larsen og Halvor Røssum ©

Digitalt møte med kommunane 28. april 2023

Statsforvaltaren i Vestland

Dagsordenen for møtet i dag

- Kva er spesielt med Vestlandsnaturen?
- Tore Larsen
- Kvifor supplerande vern?
- Kjell Kvingedal
- Metode og utveljing av kandidat område
- Magnus Johan Steinsvåg
- Kort om dei føreslåtte kandidat områda i Vestland
- Magnus Johan Steinsvåg, Tore Larsen og Stein Byrkjeland
- Vegem vidare og kva vil vern ha å sei for bruken av områda?
- M.J. Steinsvåg
- Samarbeid, dialog og vidare prosess
- Spørsmål og innspel

Ny rapport om naturens tilstand får FN til å slå alarm: – Vanvittig skummelt

Tapet av natur er en like stor trussel som klimaendringene, mener forskerne. Den nye FN-rapporten skal gi grunnlaget for at verden kan endre retning før det er for sent.

Julie Vissgren
Journalist

Iselin Elise Fjeld
Journalist

Publisert i går kl. 12:00
Oppdatert for 2 timer siden

[Det internasjonale naturpanelet \(IPBES\) vedtok lørdag den mest omfattende tilstandsrapporten](#) om jordas natur og biomangfold.

145 eksperter fra 50 land har skrevet rapporten. Den beskriver relasjonen mellom menneskelig aktivitet, økonomisk utvikling og naturen gjennom de siste femti årene. Den presenterer også en rekke scenarier for de kommende tiårene.

Rapporten viser at vi går en mørk fremtid i møte dersom vi ikke gjør store endringer i hvordan vi forbruker naturressursene.

The Age of Extinction
Biodiversity

Jonathan Watts

Sat 3 Nov 2018 06:00 GMT

42,228

Stop biodiversity loss or we could face our own extinction, warns UN

The world has two years to secure a deal for nature to halt a 'silent killer' as dangerous as climate change, says biodiversity chief

Aktuelt / Nyhetsartikkel
Nyhetsartikkel

Aktuelt

- Arrangementer og seminarer
- Motta nyhetsbrev fra NINA
- Jobb i NINA
- Bøker og plakater

Anbefaler nasjonal overvåking av insekter

Publisert 22.02.2019

Situasjonen for insektene endrer seg dramatisk, og konsekvensene kan bli katastrofale. Mer kunnskap og flere målrettede tiltak er nødvendig, mener forskere som anbefaler nasjonal overvåking av insekter i Norge.

Et knippe av insektene Norsk institutt for naturforskning anbefaler å overvåke. Illustrasjon: Arnstein Staverløkk, NINA

– Vi har grunn til å tro situasjonen har endret seg drastisk for insektene i Norge og resten av verden de siste 100 årene, men vi vet ikke hvordan situasjonen faktisk er og hvor raskt endringene skjer. Selv om vi allerede kjenner til de største truslene for insektene, trengs det at vi tar grep for å kunne følge med på forandringene og for å kunne sette inn mer målrettede tiltak, sier forsker Jens Åström ved Norsk institutt for naturforskning (NINA).

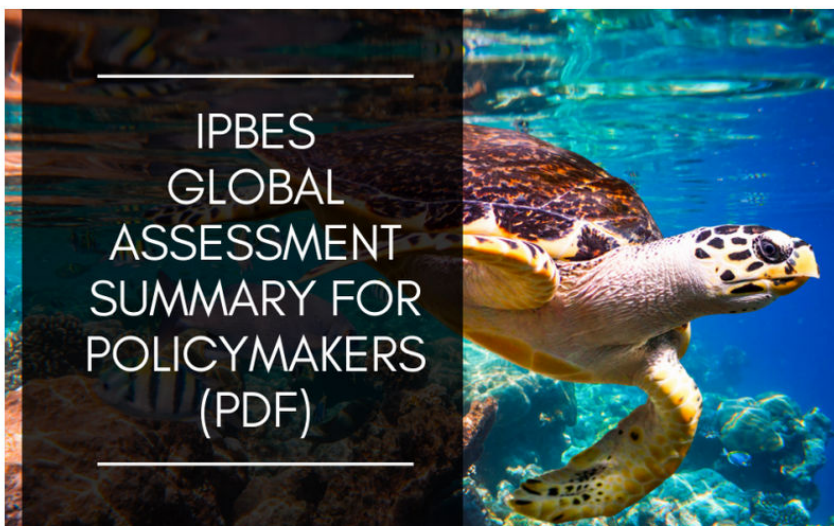
Det internasjonale naturpanelets (IPBES) rapport godkjent av representantar frå 130 land i Paris

About Work programme News Calendar Documents Resources

Home News

IPBES Global Assessment Summary for Policymakers (PDF)

Summary for Policymakers

EN

Assessment Co-Chairs Bios and Photos

EN

IPBES Chair and Executive Secretary Bios and Photos

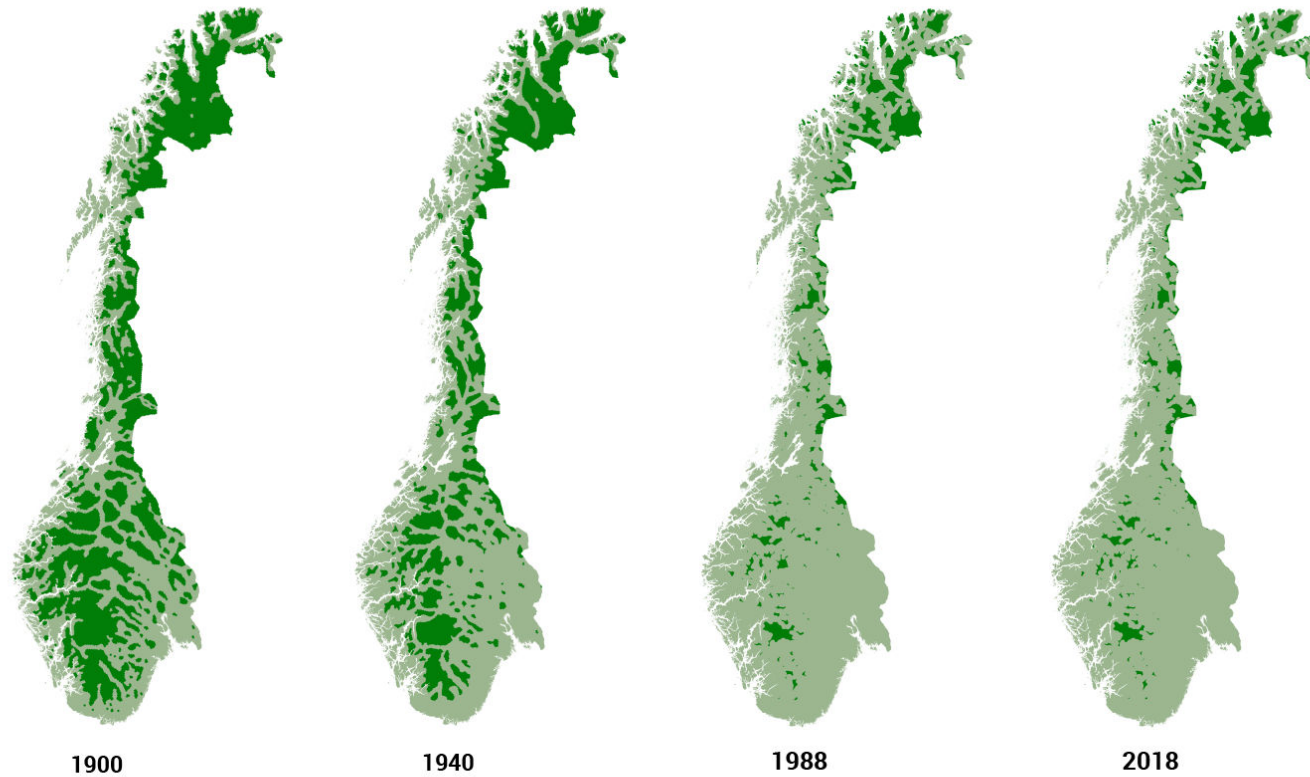

EN

- Av åtte millionar artar på kloden i dag er ein million trua av utrydding
- Regionale utryddingar mykje høgare
- 75 % av landareala er vesentleg endra av menneske
- 85 % av verdas våtmarker er tapt

Arealinngrep reduserer og fragmenterer leveområde

Villmarkspregede områder i Norge

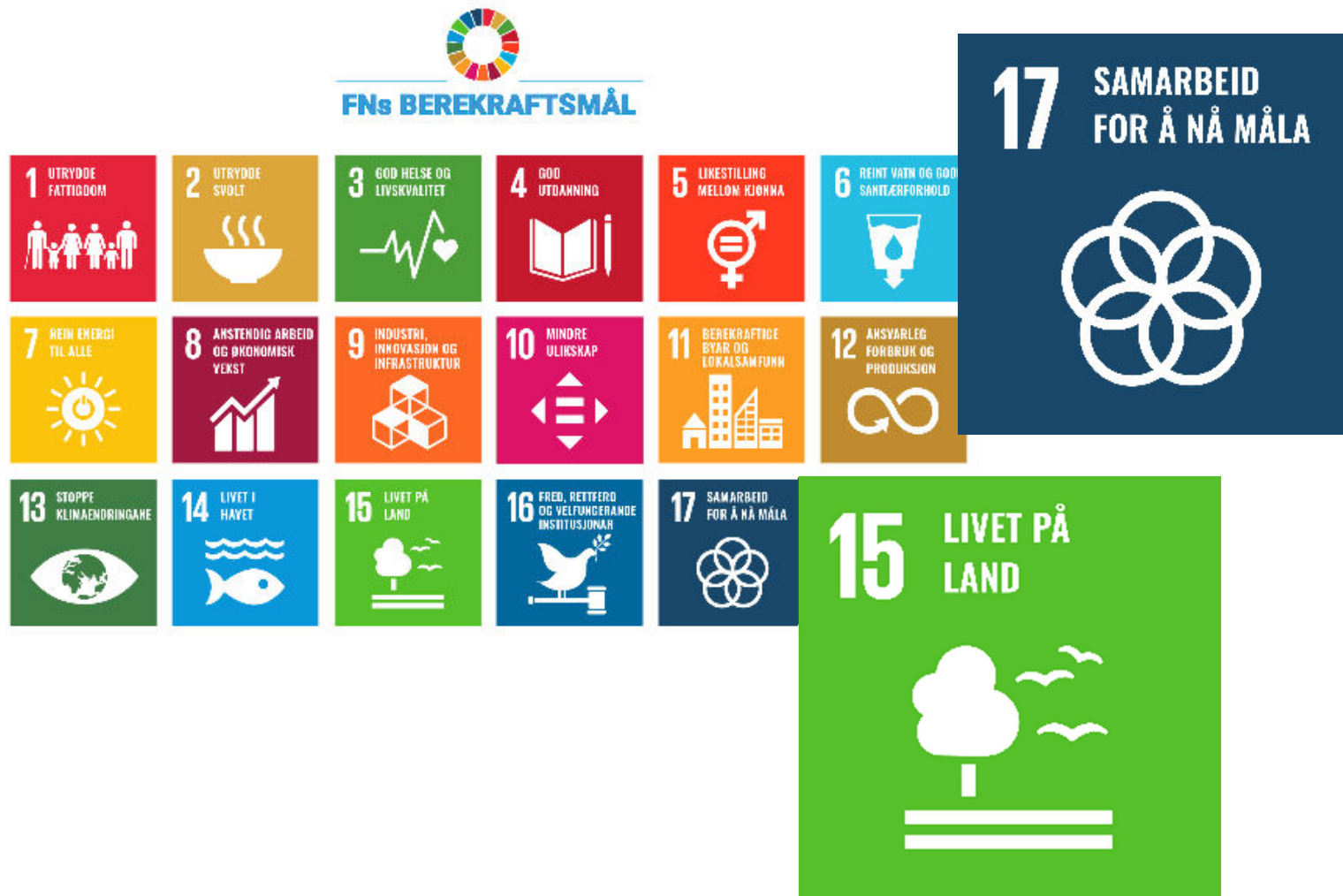

● Villmarkspreget: Naturområder som ligger fem km eller mer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep

Kilde: Kart 1900 og 1940: Bruun, Magne, NOU-1986:13. Kilde: Kart 1988 og 2018: Miljødirektoratet/miljøstatus.no

Det store biletet...

Nasjonale miljømål for naturmangfold

- Stoppe tap av naturmangfold og ha levedyktige bestandar i naturlege utbreiingsområder
- Vår felles oppgåve å sørge for at plante og dyr har levelege rammer for utvikling og overleving

Meld. St. 14
(2015–2016)
Melding til Stortinget

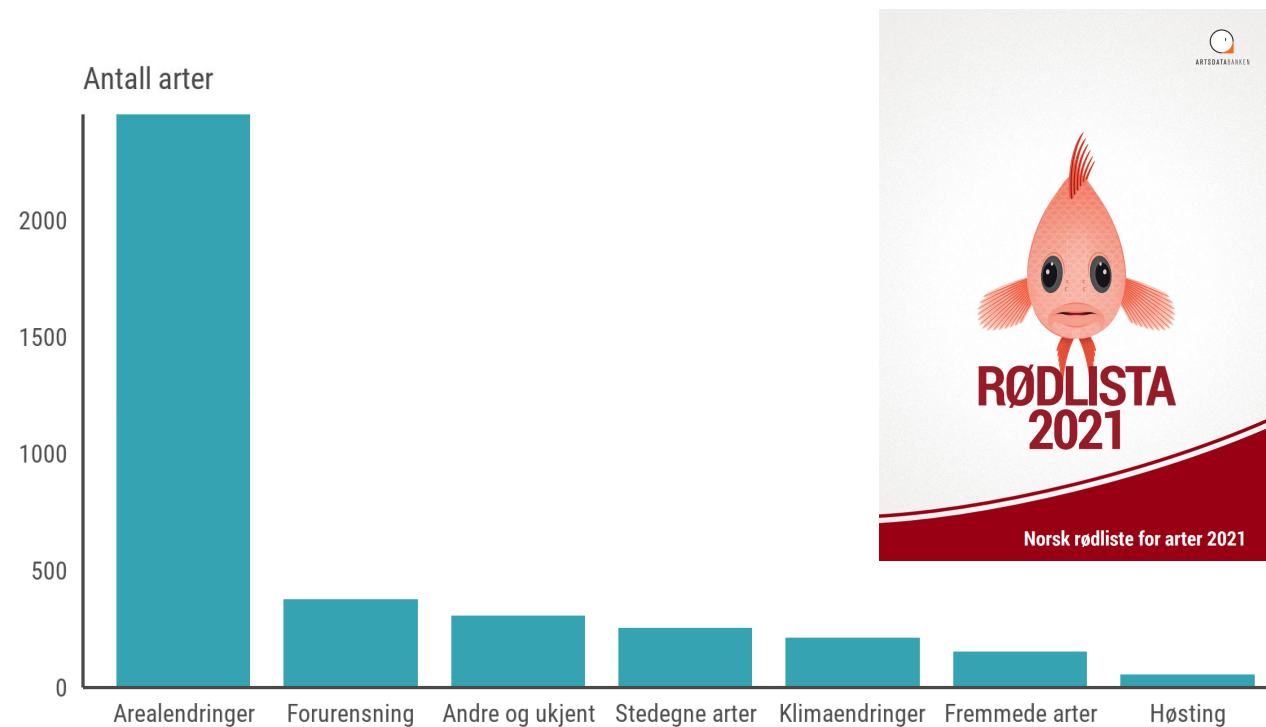
Natur for livet
Norsk handlingsplan for naturmangfold

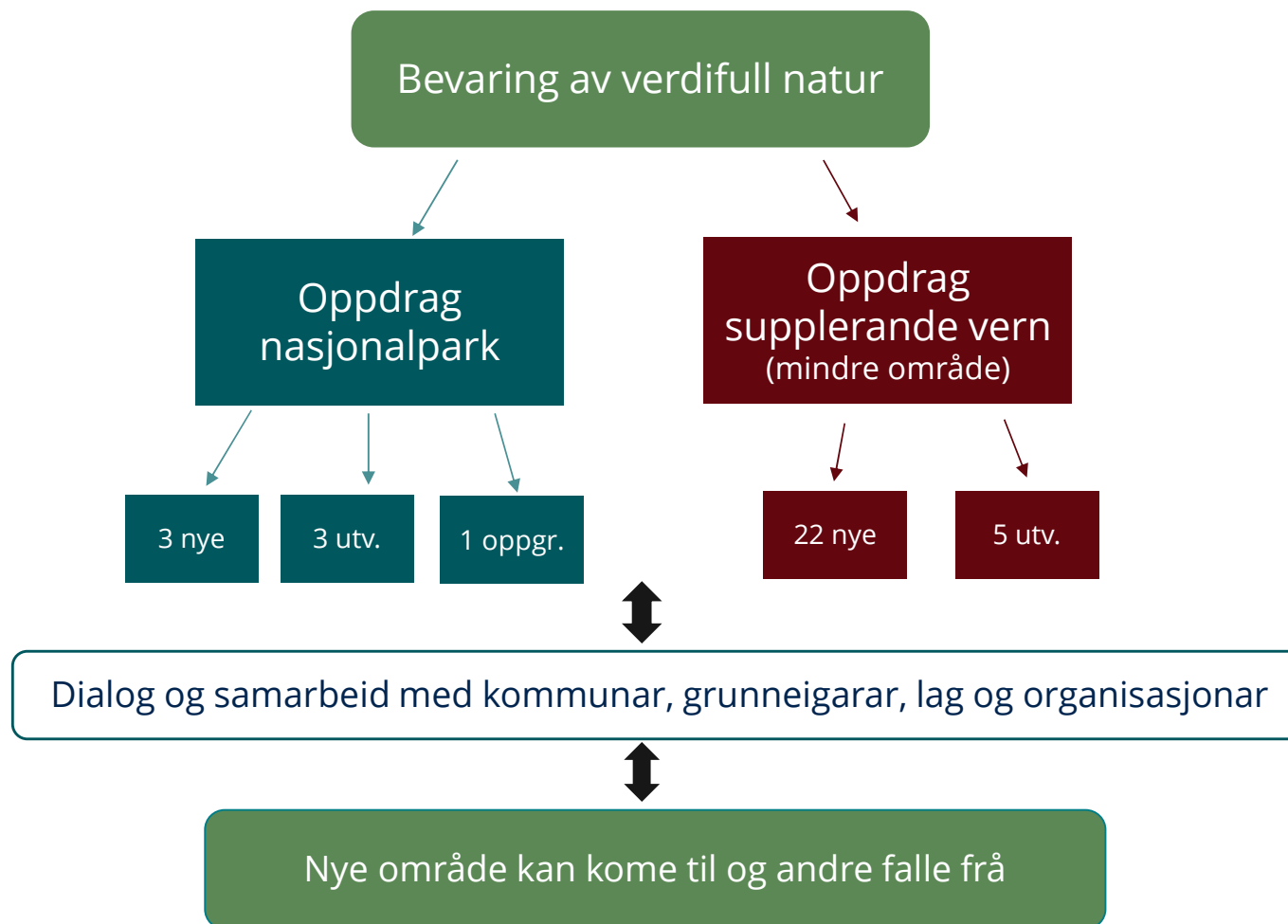
Arealbruk viktig påverknad på biomangfald

90 % av raudlisteartane truga av arealendringar

Faktorar som trugar artar i Noreg (frå Norsk Raudliste 2021)

Oversikt oppdraget Bevaring av verdifull natur

Hornelen

Masfjordfjella

Øystese fjella

Formålet med vern

Ta vare på eit **representativt** utval av norsk natur

Ta vare på trua natur

Dekke manglane i eksisterande verneområde

Danne robuste økologiske nettverk

Gjere norsk natur meir robust mot klimaendringar

Foto:

28.04.2023

© Statsforvaltaren i Vestland 13

Status verneområde i Vestland

Verneform	Antal	km2
Nasjonalpark	6	4 516
Landskapsvern	19	2 466
Naturresevat	288	508
Marine verneområde	1	69
Andre verneformer	55	29
Totalt	369	7 588

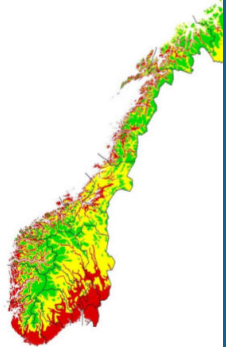
- Totalt 17,6 % landareal verna i Norge, men mest fjell
- I Vestland er det verna 22,4 % av landarealet
- Vestland: Svært mykje fjell og høgareliggende areal

NINA Rapport 539

Naturfaglig evaluering av norske
verneområder
Dekning av naturtyper

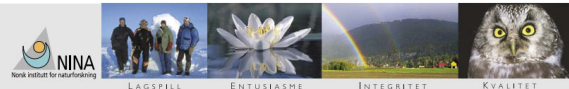
Terje Blindheim, Per Gustav
(red.)

NINA Rapport 535

Naturfaglig evaluering av norske
verneområder

Erik Framstad, Terje Blindheim, Lars Erikstad, Per
Gustav Thingstad, Svein-Erik Storeid

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger

Store manglar i vernet

- Å verna natur det viktigaste verkemiddelet
- Store manglar i vernet i Vestland: kystlynghei, naturbeitemark, rikmyrar, kroksjøar mv.
- Pågåande verneprosessar omfattar ikkje slik natur (frivillig skogvern og marint vern)
- Oppdrag supplerande vern skal dekke mangelen på vern i høve målsetjingane

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 30.10.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/173

Saksbehandler:
Knut Fossum

Supplerende vern fase I - oppdrag til Fylkesmennene

Det vises til oppdrag i tildelingsbrev for 2018, møte her 10.oktober, orientering på miljøfagsamlingen 17.oktober og tidligere oversendelse av Klima- og miljødepartementet (KLD) sitt oppdragsbrev til Miljødirektoratet av 19.september 2018.

Miljødirektoratet gir på bakgrunn av dette Fylkesmennene oppdrag om å starte det konkrete arbeidet med supplerende vern. Oppdrag om dette vil også inngå i tildelingsbrev til Fylkesmennene for 2019. Framdriftsplan, tidsfrister og økonomiske forhold er omtalt avslutningsvis i dette brevet.

Klima- og miljødepartementet har avgjort at arbeidet skal skje i to faser:

1. *Fylkesmennene skal i første fase identifisere konkrete områder som kan være aktuelle for supplerende vern. Miljødirektoratet foretar deretter en samlet vurdering av fylkesmennenes forslag. Direktoratet skal oversende til Klima- og miljødepartementet en samlet oversikt over omfang og konkrete områder som kan være aktuelle for supplerende vern.*

Denne oversikten skal også inneholde en generell overordnet vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser (både positive og negative), beskrivelse av offentlige og private kostnader, samt administrative konsekvenser ved gjennomføring av det samlede forslaget.

2. *Departementet avgjør på bakgrunn av direktoratets vurdering det totale omfanget av de kommende supplerende verneplanene, og vil deretter innenfor denne rammen, gi direktoratet oppdrag om å starte verneplanprosesser for de konkrete områdene.*

Dette oppdragsbrevet omfatter Fylkesmannens arbeid i fase 1.

I fase 1 skal Fylkesmennene identifisere og foreslå konkrete områder som er egnet til å oppfylle skisserte mål for det supplerende vernet. Forslag skal være basert på eksisterende kunnskapsgrunnlag. Klima- og miljødepartementet har i sitt oppdragsbrev poengtert at det er snakk om et begrenset, supplerende vern.

Organiseringen av embetene fra 1.1.2019 legges til grunn som geografisk ramme for forslagene. Aktuelle embeter må samarbeide om forslag som krysser grenser mellom fylkesmannsembeter.

Tidslinje oppdraget supplerende vern

- Oppdragsbrev Fylkesmannen 30.10.2018 med svarfrist 1. februar
- Tilråding til departementet 2. mai 2019
- Oppdragsbrev til Miljødirektoratet 2. juli 2020
- Oppdragsbrev til Statsforvaltaren 4. jan 2022

Metode supplerande vern: utveljing av forslag til område

- Mangelanalysar (artar og naturtypar)
- Gjennomgang kart med førekomstar av naturtypar / artar
- Ikkje alt areal eignar seg for vern
- «Verne-erfaring». Arrondering, forvaltning osv.
- Fagleg skjøn

Tilråding frå Vestland

sendt 1. februar 2019

- Totalt 100 områder
- Inkludert utvidingar av eksisterande verneområde

Aktuelle verneformer:

- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde
- Naturresevat

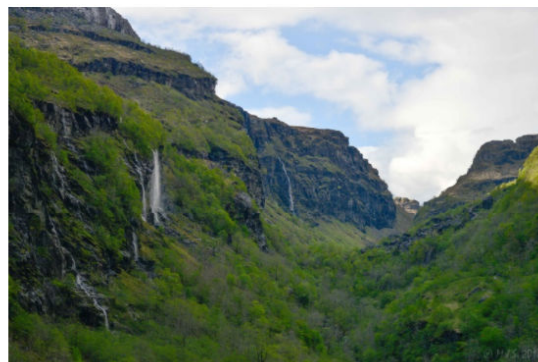

Vestland > Miljø og klima > Verneområde > Har identifisert verneverdig Vestlandsnatur

Har identifisert verneverdig Vestlandsnatur

Fylkesmannen i Vestland har identifisert 99 område av spesielt stor verneverdi med tanke på seinare supplerande vern av natur i Hordaland og Sogn og Fjordane.

Publisert 01.02.2019

Mange av kandidatområda utgjør karaktersterke vestlandske landskap med naturtypar som fossesprøytsoner og bekkeløfter som vi har eit særleg forvaltingsansvar for. Her er eit parti frå Kikedalen i Bjørnafjorden kommune. Foto: Magnus Johan Steinsvåg

På oppdrag frå Miljødirektoratet har Fylkesmannen i Vestland gjennomført ei naturfagleg vurdering og identifisert område som kan bidra til å nå Stortinget sitt mål om representativt vern av norsk natur. Dei fleste norske verneområde ligg i fjellet, mens lågareliggende område med stort mangfald av naturtypar og artar i liten grad er verna. Denne skeivfordelinga håpar ein no å gjere noko med.

Oppdraget

Arbeidet har blitt gjort ut frå tilgjengeleg kunnskap om naturtypar og artsforekomstar og føringar sett opp av Klima- og miljødepartementet. Føringane seier mellom anna at områda som no vert identifiserte skal bidra til:

- At alle naturtypar er tilstrekkeleg representert i norske verneområde
- Å sikra trua natur (artar og naturtypar)
- Meir robustheit for å motverke negative effektar av klimaendringar og andre negative påverknader, og betre økologiske nettverk

Aktuelle vernekategoriar kan vere nasjonalparker, landskapsverneområde, naturreservat og biotopverneområde. Det skal både vurderast etablering av nye verneområde og utviding av eksisterande naturverneområde.

Kontaktpersonar

[Magnus Johan Steinsvåg](#)
Tlf: 55 57 23 25 / 97 12 19 60

[Eline Orheim](#)
Tlf: 57 64 30 12 / 41 56 38 47

[Tom Dybwad](#)
Tlf: 57 64 31 23

Lenkjer

Miljødirektoratet: Har identifisert verneverdig natur

Fylkesatlas: Verneverdig vestlandsnatur

Dokument

[↓ Oppdrag frå Miljødirektoratet om supplerande vern](#)

[↓ Svarbrev til miljødirektoratet med vedlegg](#)

Anbefaling frå miljødirektoratet

sendt 2. mai 2019

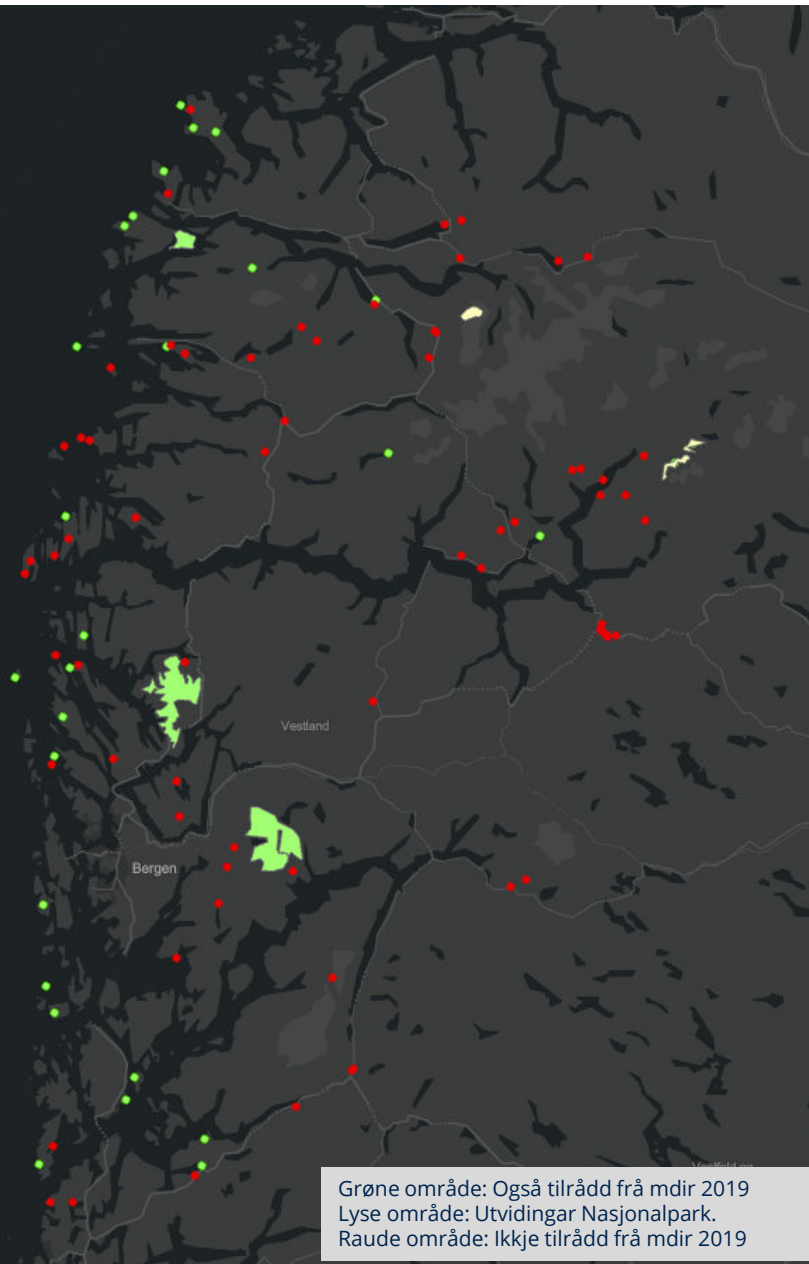

Totalt: 33 område i Vestland

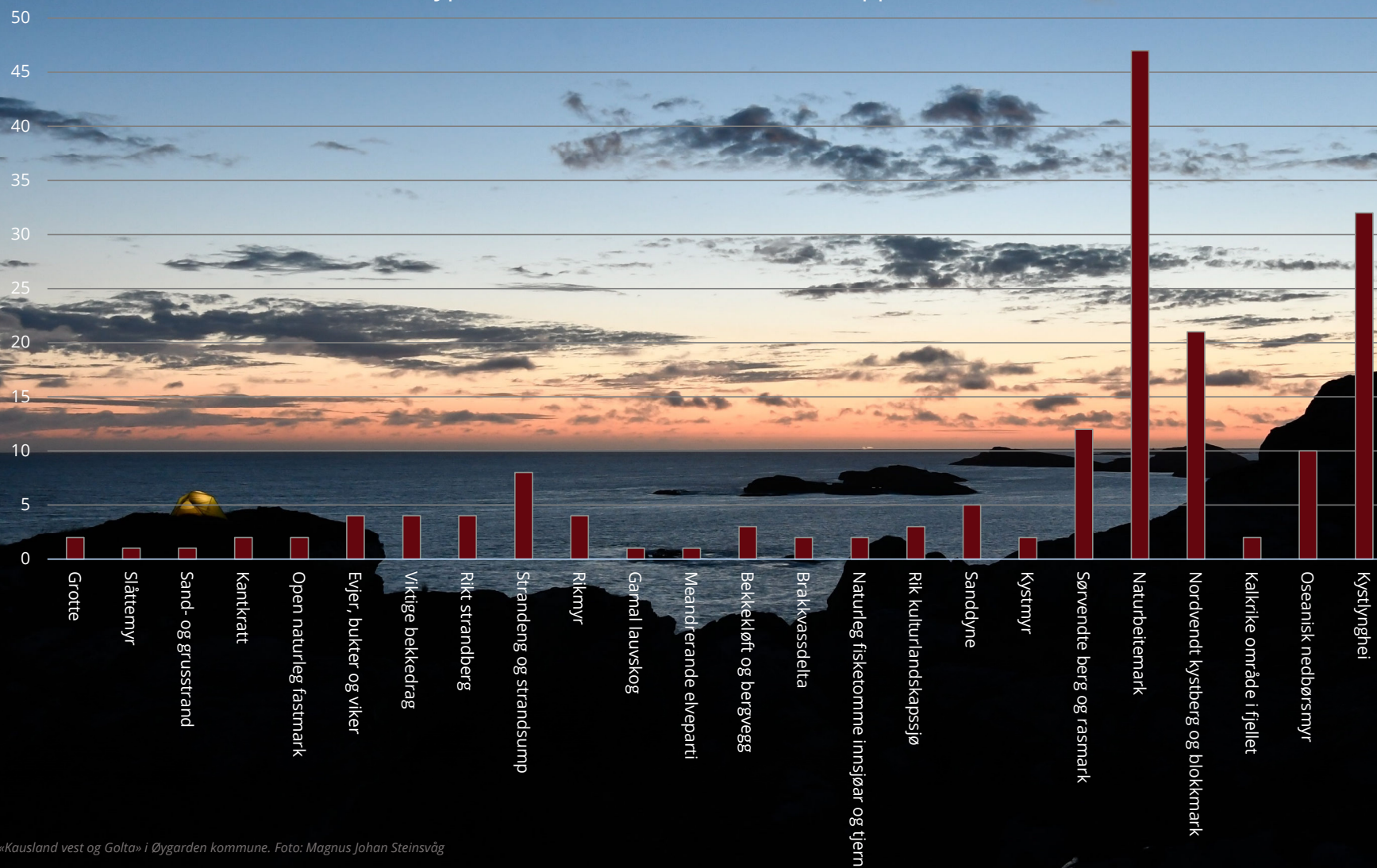
Tilrådde område supplerande vern: grønne punkt

Tre nye nasjonalparkar:

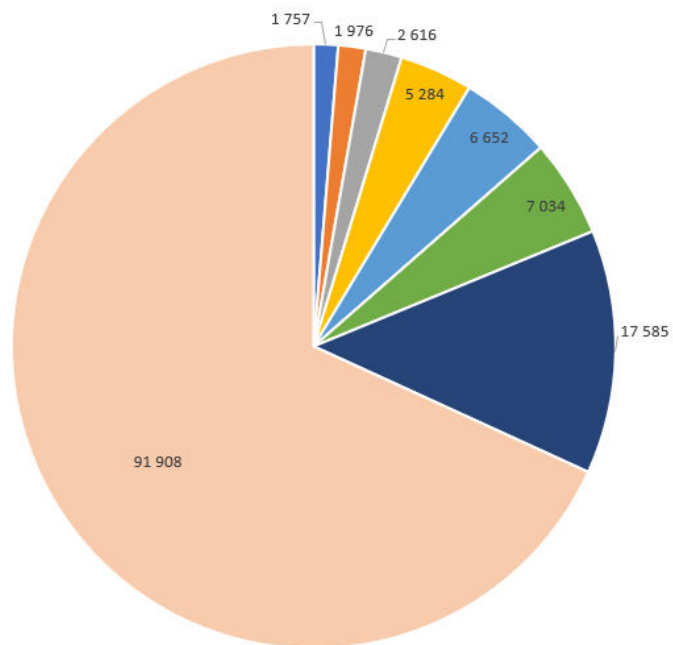
Masfjordfjella, Øystesefjella og Hornelen

Tal naturtypar innafor tilrådde område for supplerande vern

Arealfordeling (dekar) fordelt på naturtyper over 1000 dekar

- Sandyne
- Naturbeitemark
- Oseanisk nedbørsmyr
- Kystmyr
- Nordvendt kystberg og blokkmark
- Kalkrike område i fjellet
- Sørvendte berg og rasmark
- Kystlynghei

Rikmyr med stort mangfold av augnestikkarar. Foto: M.J.S.

Kystlynghei og naturbeitemark i Roaldsfjorden i Bømlo. Foto: M.J.S.

Kort gjennomgang av områda i Storymap

Sævarhavsvikjo og Hovaneset på Stord

Naturbeitemarka på Hovaneset er ei av dei mest artsrike og verdifulle naturbeitemarka i landet. Særleg viktig er...

Etnesosen i Etnes

Restar av brakkvassdelta med kroksjøar og meandrerande elveparti innfor. Området utgjør dessverre berre restare...

Roaldsfjorden, Vikaneset og øyar i Bømlo

Området har blant dei finaste kystlandskapet i Vestland. Dette både med tanke på at mykje av området er i aktiv...

Herdla i Askøy og Alver

Herdla har lenge vore rekna som ein av dei viktigaste lokalitetane for fuglelivet i Vestland, og området er klart...

Kausland and Golta i Øygarden

Blant dei største, mest inngrepsfrie kystlandskapa i Hordaland. Store kystingheimområder i mosaikk med...

Alden i Askvoll

Oya Alden er også kjent under namnet Den norske hesten, fordi den salrygga profilen har vore eit velkjent...

Buholmen i Stad

Buholmen er ein relativt ny hekkeplass for krykkje, truleg etablert av utflyttarar frå fuglefjellet på Runde, der den...

Leiro på Huglo i Stord

Stor, langgrunn strand omgjeven av noko skog og dyrka mark. Grunnvassområdet er viktig rasteplass for blant...

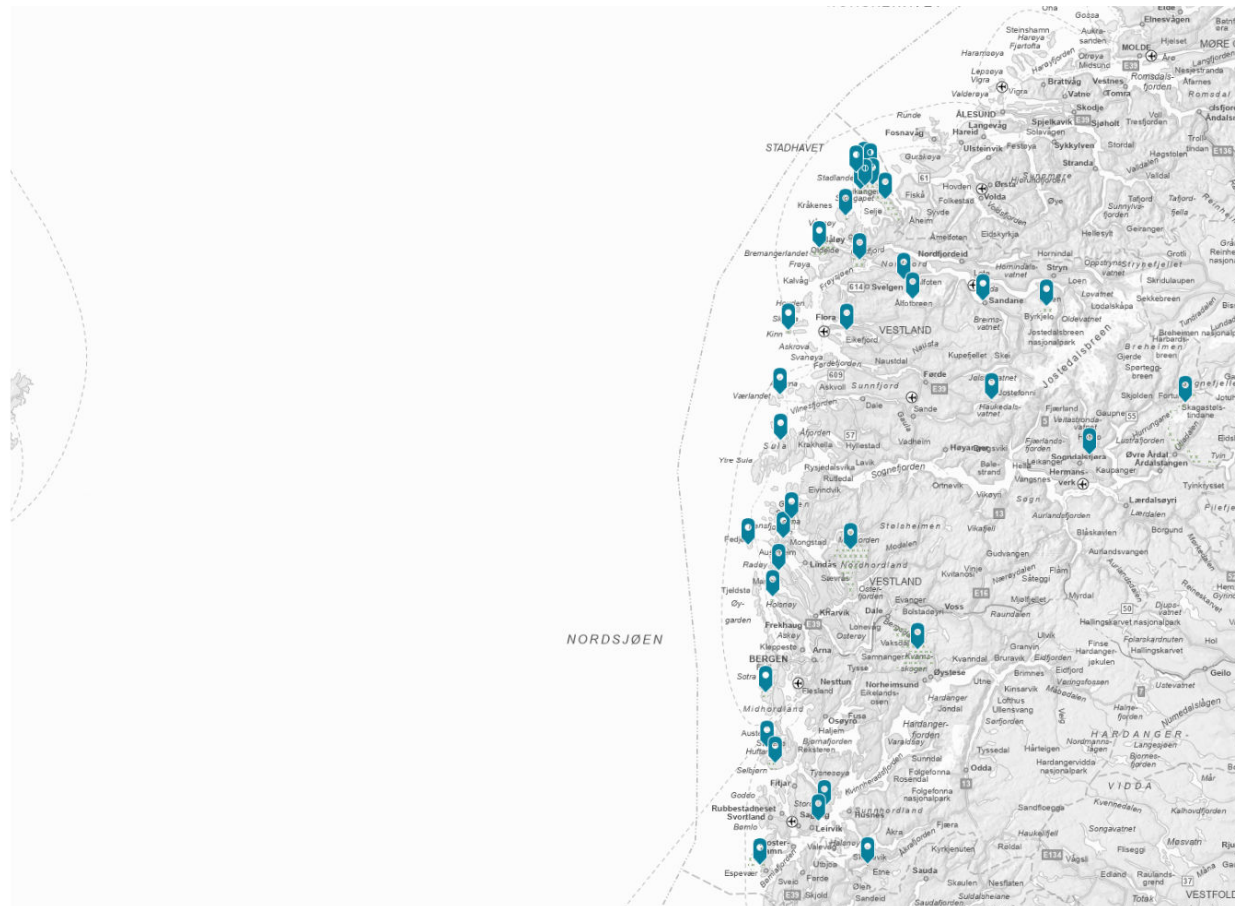
Gjerlandsøyane i Sunnfjord

Gjerlandsøyane er eit velutvikla ferskvassdelta som allereie er verna som naturreservat. Ved å utvide naturreservatet...

Hoddeviksanden i Selje

Hoddeviksanden er eit viktig rasteplass for blant...

<https://storymaps.arcgis.com/stories/f911868381d24287ac021978a6ae6896>

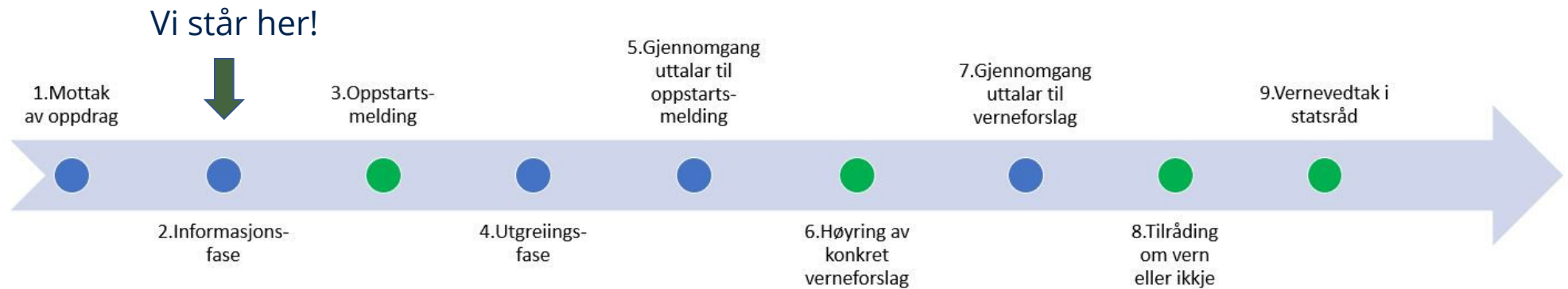
Areal førebels avgrensingsforslag til kandidatområder

Område		dekar
Alver	Havet (Høljedalsmyrane)	762
Askvoll	Alden	3 491
Askøy	Herdla (utviding)	5 419
Austevoll	Litlakalsøy	254
Austevoll	Selbjørn sørvest (utviding)	9 951
Austrheim	Purkebolvatnet	473
Bremanger	Vetvika	9 290
Bremanger	Vetvika-Bremangerlandet	33 514
Bremanger	Vasslidvatnet	201
Bømlo	Roaldsfjorden, Vikaneset og øyane	27 336
Etne	Etneosen	124
Fedje	Fedjemyrane og Sekkedalstjørn (utviding)	1 860
Gloppen	Selvågane	58
Gulen	Sandøyana	7 676
Kinn	Nyttingnesvatnet	109
Kinn	Kinn	2 270
Sogndal	Nagløyri	217
Solund	Stroka	982
Stad	Hoddeviksanden	656
Stad	Buholmen	212
Stad	Stadlandet	105 389
Stord	Leiro	126
Stord	Sævarhagsvikjo og Hovaneset	157
Sunnfjord	Gjerlandsøyane (utviding)	68
Vågsøy	Refvika	5 839
Øygarden	Kausland vest og Golta	8 280
		223 953

Gangen i ein verneprosess

- Grøne punkter viser formelle steg
- No er vi på steg 2

Kartlegging

- Vil vere trong for kartlegging i nokre av kandidatområda
- Vil ta kontakt med grunneigarar og kommunar om dette

Erstatning

- Kombinasjonen av type natur, verneføremål og bruk avgjer restriksjonsnivå
- Dersom pårekneleg bruk vert forbode
- Beiting, jakt og fiske vert berre unntaksvis regulert ved vern
- Kjøp av eigedom? Normalt ikkje aktuelt

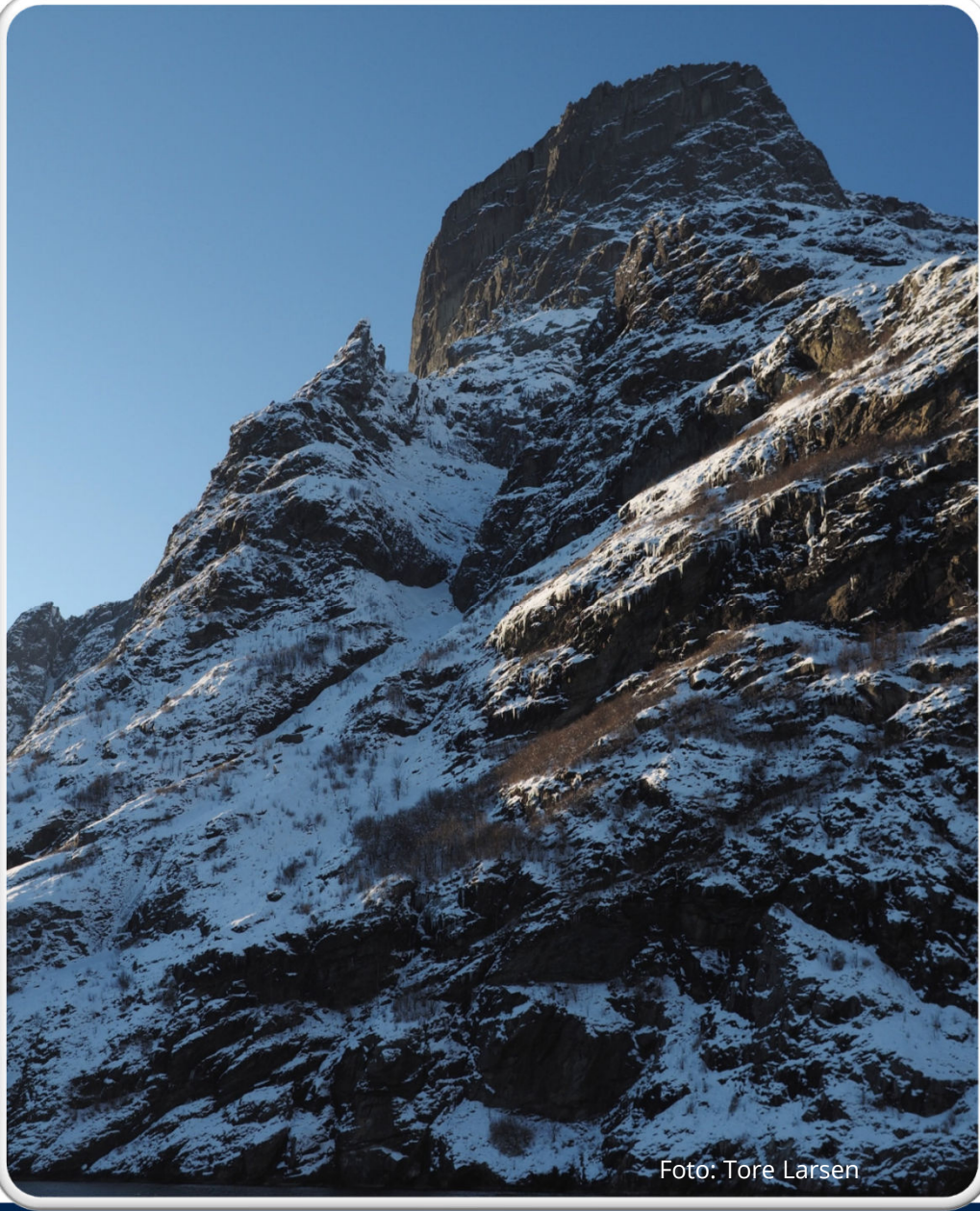

Foto: Tore Larsen

Foto:

Kva innebere vern for bruken av områda?

- Verneform og vernereglar tilpassa naturverdiar og ønskja bruk
- Ønskjer fortsett tradisjonell drift (kystlynghei, naturbeitemark mv)
- Viktig natur har frå før omsyn i plan- og bygningslov og særlov
- Sikring mot nye inngrep (vindmøller, kraftlinjer, vegar osv)

Kva innebere vern for bruken av områda?

- Betre støtteordningar: beiting, lyngbrenning, støtte til gjerde,
- Forpliktar det offentlege til å sikra drift
- Restaurering: fjerning av gran og sitkagran, plugging av myrar
- Friluftsliv: utbetring av stiar, kanalisering av ferdslø

Foto: Stein Byrkjeland ©

Foto: Sølveig Roald ©

Vern gjev meir ressursar til lokale tiltak

Tiltaksmidler i mindre verneområde 3 siste åra

År	Uttak av framande artar	Landbrukstiltak	Tilrettelegging/Informasjon	Kartlegging	Frie midlar / skjøtsel	Samla år
2021	4 385 000	60 000	1 610 000		300 000	6 355 000
2022	3 430 000	775 000	1 700 000		500 000	6 405 000
2023	9 680 000	830 000	970 000	150 000	500 000	12 130 000
Total	17 495 000	1 665 000	4 280 000	150 000	1 300 000	24 890 000

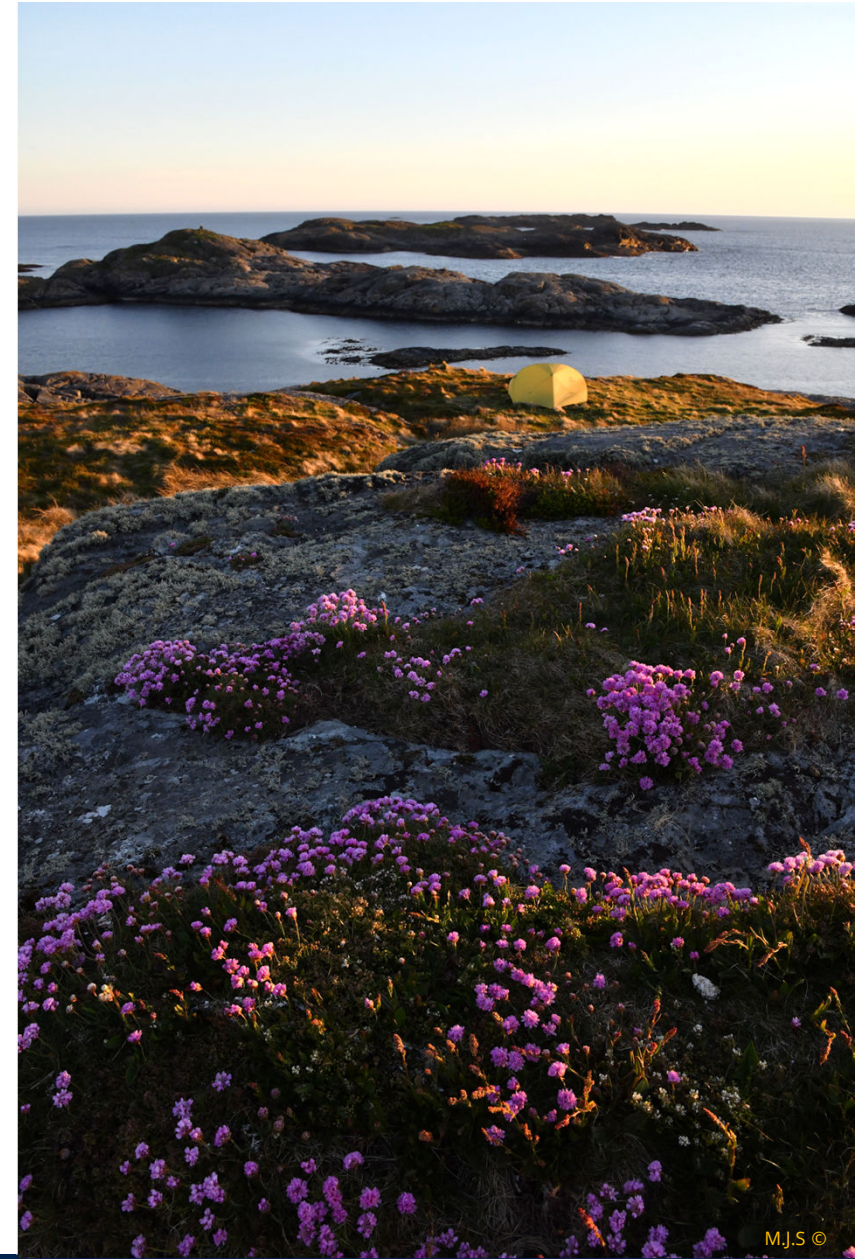
- Knytt opp til behov jf verneformål og naturverdiar
- Statsforvaltar melder behov inn til Miljødirektoratet
- Vern forpliktar staten til å følgje opp!

Vern nyttar! Naturen kjem tilbake

Samarbeid og dialog

- Håpar på godt samarbeid med kommunane
- Trenge råd og vink i høve lokale brukarinteresser, grunneigarlag osv.
- Samarbeid om grunneigarmøter når det vert aktuelt
- Ønskjer ein kontaktperson frå kvar kommune

Spørsmål og innspel?